

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA

FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA AFACERILOR

TEZĂ DE DOCTORAT

**MODELAREA PERFORMANȚEI ȘI RISCULUI ÎN
BĂNCI. O ABORDARE COMPARATIVĂ
INTERNAȚIONALĂ**

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof.univ.dr. Ioan BĂTRÂNCEA

DOCTORAND:

Ionuț-Marius RUS

CLUJ-NAPOCA

2021

CUPRINS

LISTA TABELELOR.....	3
LISTA FIGURILOR.....	5
LISTA ANEXELOR.....	7
INTRODUCERE.....	8
CAPITOLUL 1. SISTEMUL DE RAPORTARE FINANCIARĂ ÎN BĂNCI – SURSĂ DE DATE PENTRU ANALIZA FINANCIARĂ.....	17
1.1. Aspecte privind managementul activelor și pasivelor bancare.....	17
1.1.1. <i>Activele bancare – modalități de reflectare a plasamentelor.....</i>	<i>20</i>
1.1.2. <i>Pasivele – forme ale reflectării fondurilor unei bănci.....</i>	<i>28</i>
1.2. Contul de profit și pierdere – baza de date necesară analizei performanței în bănci.....	34
1.3. Fluxurile de trezorerie – formă de reflectare a viabilității activității bancare.....	44
1.3.1. <i>Opinii din literatura națională privind fluxurile de trezorerie.....</i>	<i>44</i>
1.3.2. <i>Opinii din literatura internațională privind fluxurile de trezorerie.....</i>	<i>45</i>
1.3.3. <i>Metode de evaluare și raportare a fluxurilor de trezorerie în bănci.....</i>	<i>46</i>
1.3.3.1. <i>Metoda directă de evaluare a fluxurilor de trezorerie.....</i>	<i>47</i>
1.3.3.2. <i>Metoda indirectă de evaluare a fluxurilor de trezorerie.....</i>	<i>49</i>
CAPITOLUL 2. MODALITĂȚI DE ANALIZĂ A PERFORMANȚEI ÎN BĂNCI DIN EUROPA, STATELE UNITE ALE AMERICII, CANADA ȘI BRAZILIA.....	64
2.1. Importanța și rolul analizei performanței în bănci.....	64
2.2. Performanța în bănci. Delimitări conceptuale.....	67
2.3. Metode și instrumente ale analizei performanței bancare.....	70
2.3.1. <i>Analiza în dinamică a performanței bancare.....</i>	<i>70</i>
2.3.2. <i>Ratele financiare ale performanței – instrumente ale managementului bancar.....</i>	<i>85</i>
2.4. Studiu empiric al performanței bancare.....	92
2.4.1. <i>Studiul literaturii de specialitate privind performanța bancară.....</i>	<i>92</i>
2.4.2. <i>Datele utilizate în cercetarea empirică a profitabilității bancare.....</i>	<i>95</i>
2.4.3. <i>Metodologia de cercetare și rezultate.....</i>	<i>96</i>
2.4.3.1. <i>Analiza principalilor indicatori statistici ai tendinței centrale și de variație a variabilelor selectate.....</i>	<i>96</i>
2.4.3.2. <i>Analiza corelației dintre ratele de performanță.....</i>	<i>100</i>
2.4.3.3. <i>Modelarea econometrică a legăturilor dintre variabilele considerate.....</i>	<i>104</i>

CAPITOLUL 3. PROVOCĂRI ACTUALE ALE ANALIZEI RISCULUI ÎN BĂNCI	124
3.1. Aspecte teoretice privind riscul în bănci	124
3.2. Tipologia riscurilor bancare	126
3.3. Importanța și obiectivele managementului riscurilor bancare	128
3.4. Riscul de lichiditate în activitatea bancară	133
3.5. Riscul ratei dobânzii în activitatea bancară	144
3.6. Riscul operațional în activitatea bancară	149
3.7. Riscul de piață în activitatea bancară	154
3.8. Riscul de creditare în activitatea bancară	155
3.9. Cercetări empirice privind riscurile în bănci	165
3.9.1. <i>Incursiune în literatura de specialitate</i>	165
3.9.2. <i>Metodologia de cercetare și rezultate empirice</i>	167
3.9.2.1. <i>Analiza principalilor indicatori statistici ai tendinței centrale și de variație a variabilelor selectate</i>	168
3.9.2.2. <i>Analiza corelației</i>	172
3.9.2.3. <i>Modelarea econometrică a legăturilor dintre variabilele considerate</i>	173
Capitolul 4. RATINGUL DE SISTEM – MODALITATE DE PREVENIRE A RISCULUI DE FALIMENT	187
4.1. Ratingul în bănci: Considerente empirice.....	187
4.2. Metodologiile agențiilor de rating.....	188
4.3. Sistemul de rating în bănci.....	189
4.3.1. <i>Sistemul de rating CAMELS</i>	192
4.3.2. <i>Sistemul de rating CAAMPL</i>	195
4.3.3. <i>Sistemul de rating PERLAS</i>	198
4.3.4. <i>Sistemul de rating PATROL</i>	201
4.3.5. <i>Sistemul de rating ORAP</i>	203
4.4. Un nou model de rating al băncilor	206
CONCLUZII ȘI PROPUNERI	211
BIBLIOGRAFIE	218
ANEXE	226

CUVINTE-CHEIE: performanță financiară; risc; sistem bancar; raportare financiară; analiză financiară; analiza în dinamică; cercetări empirice; modelare econometrică; ratingul de sistem; abordare comparativă internațională

INTRODUCERE

Experiența crizei financiare, a crizei datoriilor suverane și mai ales recenta criză sanitară COVID-19 a evidențiat atât importanța stabilității economice, cât și facilitatea cu care aceste evenimente negative se pot răspândi la nivel mondial, având consecințe negative asupra vieții economice și sociale. Particularitățile acestor crize, evoluțiile macroeconomice și mutațiile survenite la nivelul sistemelor bancare constituie coordonatele generale care stau la baza alegerii temei de cercetare cu titlul „**Modelarea performanței și riscului în bănci. O abordare comparativă internațională**”. Analiza conținutului și efectelor acestor crize a permis identificarea factorilor care au dus la apariția unor astfel de fenomene și adoptarea unor măsuri adecvate care pot fi întreprinse la nivelul sistemului bancar în vederea evitării apariției și manifestării acestora în viitor. Mai mult, analiza performanței și riscului instituțiilor de credit oferă o imagine clară asupra modalităților diferite în care au fost afectate sistemele bancare din Europa, Statele Unite ale Americii (SUA), Canada și Brazilia în funcție de mărimea, specializarea și gradul de integrare al acestora.

Motivarea acestei teze de doctorat rezidă în realitatea economică actuală care arată faptul că schimbările survenite atât în domeniul economic, cât mai ales în cel financiar necesită adoptarea unor schimbări esențiale la nivelul managementului băncii în vederea întăririi capacității băncilor de evaluare permanentă a performanței și riscului în bănci cu scopul prevenirii manifestării unor riscuri și creșterii cotei de piață a băncilor. Performanța și riscul reprezintă două componente esențiale ale managementului instituțiilor de credit. Pornind de la faptul că în ultimii ani crizele economice au generat apariția unor noi riscuri și vulnerabilități, am axat cercetarea de față pe realitatea actuală din sistemul bancar cu scopul de a evidenția cauzele care au generat o scădere a profitabilității bancare în paralel cu o creștere a vulnerabilității băncilor. De asemenea, un alt scop a fost identificarea unor soluții viabile pe care băncile să le poată adopta în vederea evitării unor situații similare în viitor.

Tema acestei cercetări vizează analiza sistemului de raportare financiară, analiza performanței și riscurilor bancare, precum și reflectarea acestora în ratingul unor bănci din Europa, SUA, Canada și Brazilia în încercarea de a identifica legătura dintre performanță și risc, stabilirea cauzelor care au dus la apariția crizelor și evidențierea efectelor acestor evenimente asupra performanței și riscurilor în bănci.

Scopul analizei performanței și riscului în bănci este acela de a construi un sistem de indicatori cu ajutorul căruia orice bancă să poată evalua în permanență nivelul profitului și riscurilor în vederea prevenirii riscului de faliment al instituției bancare. Acumularea riscurilor pe parcursul acestor crize s-a reflectat în special la nivelul industriei bancare și a constituit una dintre cauzele majore care au dus la declanșarea crizelor financiare și recente crize sanitare. În acest sens, ideea construirii unui *model de rating compozit* care să ofere o imagine de ansamblu asupra gradului de risc asumat de către bancă a reprezentat motivul pentru care s-a realizat actuala temă de cercetare. Din motivația mai sus menționată se desprind principalele întrebări care stau la baza cercetării doctorale și anume: 1) *În ce măsură sistemele de analiză a performanței și riscului sunt mai eficiente decât analiza tradițională a performanței și riscului în bănci?* 2) *Ce impact au cele două sisteme de indicatori de măsurare a performanței și riscului asupra stabilității bancare?* 3) *Este modelul de rating compozit propus folositor în analiza prevenirii riscului de faliment comparativ cu sistemele CAMELS, CAAMPL, PERLAS, PATROL și ORAP?*

În vederea atingerii scopului cercetării doctorale mi-am propus atingerea următoarelor **obiective**:

1. Analiza comparativă a sistemelor de raportare financiară la nivel internațional în vederea armonizării informațiilor pe care le conțin;
2. Analiza critică a literaturii de specialitate cu privire la problematica raportării financiare, performanței, riscului și ratingului în bănci;
3. Analiza dinamicii performanței bancare în condițiile manifestării crizei financiare și a crizei datoriilor suverane;
4. Analizarea riscului în bănci, fenomene care s-au amplificat în perioadele de criză;
5. Cercetarea empirică a legăturii dintre performanța și riscul în bănci;
6. Realizarea unui *model de rating compozit* și analizarea impactului pe care acesta îl generează asupra stabilității băncilor din Europa, SUA, Canada și Brazilia.

Literatura de specialitate recentă, axată pe aspectele financiare dezbătute în cadrul tezei de doctorat, evidențiază importanța care trebuie acordată analizei performanței bancare în strânsă legătură cu analiza riscurilor. Analiza performanței și riscului instituțiilor de credit capătă în acest fel noi valențe, în condițiile manifestării recente crize pandemice la nivel mondial.

Metodologia de cercetare s-a axat pe analiza dinamicii și structurii performanței și riscurilor bancare în condițiile crizei financiare. Pe parcursul acestei teze de doctorat am evidențiat

aspecte teoretice și practice, am întreprins analize calitative și cantitative, acestea având ca scop analiza activității bancare în condițiile crizelor financiare, precum și identificarea modalităților prin care efectele negative cauzate de tensiunile de pe piețele de capital pot fi eliminate. Modalitatea de abordare a tematicii tezei de doctorat vizează îmbinarea analizelor cantitative și calitative de-a lungul celor patru capitole pentru a răspunde obiectivelor propuse în această cercetare științifică. Analizele cantitative din capitolele doi și trei ale tezei de doctorat s-au bazat pe analiza statică și dinamică a componentelor contului de rezultate, pe analiza ratelor de performanță și risc, precum și pe analiza econometrică de tip panel. Cercetarea întreprinsă s-a bazat pe datele prelucrate din bilanț și contul de rezultat a 22 de bănci europene și americane, pentru perioada 2006–2019, cu scopul de a surprinde cât mai detaliat perioada anterioară crizelor dintre anii 2008–2010, dar și perioada care a urmat crizei datoriilor suverane. Pentru obținerea *modelului compozit de rating* am utilizat metoda punctajelor.

Prezenta cercetare doctorală este structurată în patru capitole, fiecare capitol abordează în detaliu obiective specifice, urmărind analiza performanței și riscurilor bancare sub incidența crizelor menționate. Fiecare capitol cuprinde literatura de specialitate relevantă, clarificarea conceptelor de bază, analiza financiară și studii empirice (i.e., capitolele doi și trei). În opinie personală, un astfel de conținut oferă claritate și consistență științifică problematicii abordate în cadrul fiecărui capitol.

În primul capitol intitulat „*Sistemul de raportare în bănci – Sursă de date pentru analiza financiară*” am realizat o analiză comparată a raportării financiare a băncilor din Europa, SUA, Canada și Brazilia. Astfel, am arătat faptul că la încheierea exercițiului financiar structura bilanțului băncii evidențiază elementele de activ și pasiv, alături de relația existentă între acestea, și anume *poziția financiară*. Înțelegerea elementelor din bilanțul băncii și a modului în care tranzacțiile influențează aceste elemente oferă instrumentele necesare analizei și managementului instituțiilor de credit. De asemenea, am mai arătat faptul că analiza financiară a performanței și riscului în bănci se bazează pe trei piloni ai raportării anuale: bilanțul, contul de profit și pierdere, situația fluxurilor de numerar. Prin urmare, am prezentat în detaliu fiecare pilon al raportării financiare și am evidențiat diferențele structurale ale acestor situații financiare pentru un eșantion de bănci din România, Franța, Italia, SUA, Canada și Brazilia.

În vederea reliefării modalităților prin care se poate asigura performanța sistemului bancar, în cadrul capitolului al doilea intitulat „*Modalități de analiză a performanței în bănci din*

Europa, Statele Unite ale Americii, Canada și Brazilia” am abordat performanța bancară în termeni de profitabilitate și randament și am identificat factorii de influență ai acesteia, am indicat modalitățile de analiză a performanței, analiza statică și analiza în dinamică a performanței în contextul crizelor financiare.

În opinie personală, performanța bancară poate fi identificată prin intermediul unui sistem de analiză financiară construit pe baza ratelor și care vizează legătura dintre profit și risc, urmărindu-se în același timp modul de gestionare a activelor și pasivelor bancare. Cei mai utilizați indicatori de evaluare a performanței și solidității bancare pot fi grupați în: indicatori ai calității activelor; indicatori ai profitabilității; indicatori de risc bancar.

Activitatea băncilor a fost examinată din perspectiva performanței și a riscurilor, prin urmare am întreprins o analiză detaliată a principalelor riscuri în cadrul celui de-al treilea capitol intitulat „**Provocări actuale ale analizei riscului în bănci**”.

În domeniul financiar-bancar, riscul este corelat cu probabilitatea de a înregistra pierderi. Riscul în bănci este generat de operațiuni și proceduri care necesită abordarea unui sistem de riscuri interdependente, care pot avea cauze comune și care pot genera apariția altor riscuri. În literatura de specialitate nu am întâlnit o clasificare unanim acceptată a riscurilor bancare, cu toate că atât reglementările Basel pe plan internațional, cât și reglementările Băncii Naționale a României constituie puncte de plecare în clasificarea riscurilor în bănci. În urma parcurgerii literaturii de specialitate am constatat faptul că principalele riscuri cu care se confruntă băncile și pe care le-am luat în calcul în această cercetare sunt: riscul de lichiditate; riscul de dobândă; riscul operațional; riscul de piață; riscul de creditare.

Performanța globală a unei bănci este evidențiată de *ratingul acesteia*, iar legătura dintre profit și risc este analizată în cadrul acestei cercetări științifice în ultimul capitol intitulat „**Ratingul de sistem – Modalitate de prevenire a riscului de faliment**”.

Cu toate că experiențele recente au determinat ca unii factori interni să manifeste o mai mare importanță în evoluția performanței și riscurilor bancare, opinez faptul că variabilele considerate în modelele CAMELS, CAAMP, PERLAS, PATROL și ORAP sunt esențiale în aprecierea profitabilității și monitorizarea eficientă a riscurilor unei instituții bancare.

Mediul în care o instituție bancară își desfășoară activitatea este extrem de complex, fiind sub influența unor factori diverși. Evaluarea factorilor externi este foarte importantă pentru o bancă

prin prisma influenței acestora asupra performanței bancare, dar și a succesului eventualelor strategii care pot fi adoptate la nivel individual.

Contribuția pe care cercetarea de față o are la dezvoltarea literaturii din domeniu constă în crearea unui *rating compozit* de măsurare a stabilității bancare bazat pe ratingurile CAMELS, CAAMPL, PERLAS, PATROL și ORAP, care la rândul lor au la bază criterii financiare și non-financiare privind performanța și riscul în bănci.

Rezultatele înregistrate cu ajutorul modelului de rating compozit propus, bazat pe criterii financiare și non-financiare, evidențiază cu o mai mare acuratețe stabilitatea financiară a fiecărei instituții de credit, indiferent de standardele internaționale de raportare pe care le aplică aceasta.

Contribuțiile majore ale acestei cercetări materializate în teza de doctorat intitulată **„Modelarea performanței și riscului în bănci. O abordare comparativă internațională”** constau în analiza legăturii existente între indicatorii de performanță și indicatorii de risc, analiza statică și în dinamică a acestor indicatori în contextul manifestării crizelor financiare pe parcursul perioadei 2006–2019, precum și identificarea unui mecanism de măsurare a stabilității bancare bazat pe un *rating compozit* care să permită evaluarea gradului de stabilitate a unei bănci. Indicatorii cantitativi și calitativi oferă o imagine de ansamblu a aspectelor analizate prin descrierea detaliată a conceptelor și prin cercetarea empirică a fenomenelor analizate.

Prin însăși structura tezei de doctorat, care debutează cu sistemul de raportare financiară, continuă cu analiza performanțelor și riscurilor și încheie cu prezentarea unui nou rating compozit, cercetarea de față constituie o lucrare importantă care se adaugă la tezaurul științific al cercetărilor analitice și empirice privind performanța și riscul în bănci.

CAPITOLUL 1.

SISTEMUL DE RAPORTARE FINANCIARĂ ÎN BĂNCI – SURSĂ DE DATE PENTRU ANALIZA FINANCIARĂ

Raportarea financiară constituie fără îndoială o modalitate de evidențiere a mișcării patrimoniului unei entități economice în general și a unei instituții financiare în particular. Analiza performanței și riscului în bănci se bazează pe datele financiare din bilanț, contul de profit și pierdere (i.e., contul de rezultate), situația fluxurilor de numerar, situația modificării capitalurilor proprii, notele la situațiile financiare. Începând cu 1 ianuarie 2012, băncile din România țin evidența contabilă conform Standardelor Internaționale de Raportare Financiară adoptate potrivit procedurii Regulamentului Comunității Europene nr. 1606/2002 al Parlamentului European și al Consiliului pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB) din 19 iulie 2002, standarde denumite în literatura de specialitate prin acronimul IFRS. Instituțiile de credit organizează și conduc contabilitatea conform prevederilor Legii Contabilității nr. 82/1991 republicată, conform IFRS și reglementărilor emise de Banca Națională a României¹.

Managementul activelor și pasivelor bancare (MAPB) se axează pe colectarea și utilizarea fondurilor, reprezentând nucleul financiar al băncii (Van Greuning & Brajovic Bratanovic, 2003: 44). Prin urmare, managementul activelor și pasivelor bancare include etape precum planificarea strategică, implementare și control, care influențează volumul, fluctuația, scadența ratelor dobânzii, calitatea și lichiditatea elementelor din bilanțul unei bănci. Obiectivul principal al MAPB este generarea unui flux de venituri nete din dobânzi, iar acesta trebuie să fie stabil, să manifeste un trend crescător și să aibă un înalt nivel calitativ. Aceste deziderate privind fluxul sunt realizate prin combinarea optimă a activelor, pasivelor și a riscului financiar (Van Greuning & Brajovic Bratanovic, 2003: 44).

Literatura de specialitate oferă numeroase studii care tratează problematica managementului activelor și pasivelor bancare (e.g., Amenc, Goltz & Schröder, 2009; Găban, Rus & Fetița, 2017b; Kosmidou & Zopounidis, 2008; Lileikiene, 2008; Singh, 2014).

¹ Ordinul BNR nr.9/2010 privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară de către instituțiile de credit, ca bază a contabilității și pentru întocmirea de situații financiare anuale individuale, începând cu exercițiul financiar al anului 2012, publicat în M. Of. nr.535/30.07.2010.

Pe parcursul acestui capitol am arătat faptul că analiza financiară a performanței și riscurilor în bănci este fundamentată pe trei piloni ai raportării anuale: bilanțul; contul de profit și pierdere; situația fluxurilor de numerar. În acest sens, am făcut o prezentare amănunțită a fiecărui pilon al raportării financiare și am arătat care sunt diferențele structurale ale bilanțului, contului de profit și pierdere și situației fluxurilor de numerar în cazul unui eșantion de bănci din Franța, Italia, România, SUA, Canada și Brazilia.

CAPITOLUL 2.

MODALITĂȚI DE ANALIZĂ A PERFORMANȚEI ÎN BĂNCI DIN EUROPA, STATELE UNITE ALE AMERICII, CANADA ȘI BRAZILIA

Economia de piață, în cadrul căreia băncile își desfășoară activitatea, oferă (pe lângă noi oportunități de afaceri și diversificare a surselor de venit) și posibilitatea apariției unei game tot mai complexe de riscuri, care la rândul lor se transformă în provocări la adresa abordărilor tradiționale de management bancar (Trenca & Coroiu, 2006). În condițiile crizei sanitare pe care o traversăm în prezent, managementul performanței și riscurilor determină conducerea executivă a băncii să evalueze scenariile care se impun în privința creșterii economice, a randamentului activelor și a riscurilor asociate creditării economiei. În ultimii ani, băncile au luat în calcul pe lângă metodele clasice și alte metode de calcul a performanței, cum ar fi: valoarea adăugată, randamentul capitalului de risc și lichiditatea băncii.

Una dintre țințele managementului bancar constă în alegerea celor mai eficiente modele de profitabilitate, care vizează eficiența plasamentelor la nivelul fiecărei sucursale a băncilor. În acest sens, băncile mai au în vedere (pe lângă augmentarea volumului de plasamente și resurse) și diversificarea portofoliului de produse și servicii bancare oferite, care au devenit activități constante ale managementului performanței bancare.

Performanța unei bănci vizează capacitatea acesteia de a obține un profit sustenabil pe termen lung (Bătrâncea et al., 2016a; Găban et al., 2017). De aceea, performanța bancară este esențială atât pentru continuarea activității, cât și pentru investitorii care urmăresc să încaseze dividende în urma depunerii lichidităților la bănci sub formă de depozite. În același timp, performanța este importantă și pentru autoritățile de supraveghere deoarece pe baza acestui indicator se stabilește gradul de risc al mediului bancar și garanțiile necesare în conformitate cu riscurile de la nivelul componentelor sistemului. Principalii vectori ai performanței bancare rămân veniturile, eficiența operațiunilor, asumarea riscurilor și efectul de levier. În funcție de propriile interese, diferiți participanți din sectorul bancar (deponenți, manageri, analiști financiari, agenții de rating, consultanți, autorități de supraveghere, etc.) urmăresc propriul lor set de indicatori în calculul performanței bancare (Banca Centrală Europeană, 2010).

Evaluările realizate în cadrul managementului bancar ajută la gestionarea riscurilor pe care le implică alocarea resurselor proprii și a celor atrase, precum și evaluarea performanței

fiecărei bănci. În același timp, îmbunătățirea performanței băncilor are în vedere o creștere a profitului, satisfacerea cerințelor clienților de o manieră cât mai realistă, îmbunătățirea nivelului de adecvare a capitalului și gestionarea corespunzătoare a riscurilor specifice activității bancare. Toate aceste caracteristici conferă sectorului bancar o mai mare competitivitate și viabilitate, care contribuie astfel la dezvoltarea economică din țara unde banca își desfășoară activitatea.

În opinie personală, performanța unei bănci poate fi evidențiată cu ajutorul unui sistem de analiză financiară, construit cu ajutorul ratelor și care are în vedere corelația dintre profit și risc, urmărindu-se gestionarea activelor și pasivelor bancare. Cei mai utilizați indicatori de evaluare a performanței și solidității bancare sunt grupați în: indicatori privind calitatea activelor, indicatori privind profitabilitatea, indicatori privind riscul bancar. Analiza performanței bancare se bazează pe metode care pot fi grupate în trei categorii: *metode tradiționale*, *metode economice* și *metode bazate pe indicatorii de piață*.

Performanța globală bancară este indicată de relația **profit – risc**. La nivelul situațiilor financiare sunt calculați numeroși indicatori economico-financiar care au la bază profitul în strânsă corelare cu riscul asumat de bancă. În literatura de specialitate, conceptul de „performanță” este asociat noțiunilor de „profitabilitate” și „eficiență”. Profitul este sursa principală pe baza căruia băncile își constituie fonduri de rezervă, contribuind astfel la creșterea capitalizării băncii și luând măsuri preventive împotriva eventualelor pierderi înregistrate în cazul probabilităților de default în urma procesului de creditare (Stoica & Căpraru, 2009). Conform teoriei economice, într-o piață perfect competitivă, maximizarea profitului este echivalentă cu minimizarea costurilor. Managementul urmărește maximizarea profitului, deci obținerea unei performanțe bancare superioare. Stabilitatea și tendințele de creștere a profitului reprezintă cei mai buni indicatori sintetici ai performanțelor băncii atât în trecut, cât și în viitor (Cocriș & Andrieș, 2010).

În opinie personală, rentabilitatea bancară reprezintă capacitatea băncii de a obține profit din toate activitățile sale și este un indice pentru măsurarea eficienței. În acest sens, profitul net este considerat o măsură mai bună pentru performanța unei bănci. Pe lângă profitul net, indicatori precum marja netă a dobânzii și rentabilitatea capitalului angajat trebuie luați în considerare pentru evaluarea profitabilității.

Un alt aspect vizat în această cercetare a fost structura celor două componente din contul de profit și pierdere (i.e., veniturile, cheltuieli). Potrivit unor specialiști din domeniul bancar, în analiza structurii veniturilor bancare trebuie să acorde o atenție specială următoarelor aspecte:

tendințe, alcătuirea și exactitatea profiturilor raportate; calitatea, alcătuirea și nivelul componentelor de venituri și cheltuieli; dividendele plătite și reportarea profitului; sursele majore de venituri și domeniile de afaceri cele mai profitabile; maniera în care dobânda angajată dar neîncasată este absorbită în venituri, mai ales în cazul creditelor care sunt sau trebuie plasate în categoriile de risc substandard sau inferioare; măsura în care garanțiile (iar nu fluxurile de numerar operaționale) reprezintă baza pentru deciziile de capitalizare a dobânzii și/sau prelungire a creditelor; politicile de recunoaștere a veniturilor sau cheltuielilor care distorsionează rezultatele; efectul tranzacțiilor inter-grup, în special cele privind transferul profiturilor și evaluarea activelor-datoriilor.

Pe parcursul acestui capitol am analizat factorii determinanți ai performanței bancare la nivelul întregului eșantion, la nivelul băncilor din Europa și din SUA, Canada, Brazilia. Am constatat faptul că performanța este determinată în primul rând de evoluția veniturilor, cheltuielilor cu dobânzile, comisioanelor, cheltuielilor din operațiuni financiare și altor cheltuieli. Dacă în cazul băncilor din Europa și Brazilia veniturile principale sunt reprezentate de veniturile din dobânzi, în cazul băncilor din SUA și Canada operațiunile financiare, alte activități bancare și comisioanele reprezintă sursele cele mai importante de venit.

Cercetarea empirică a scos la iveală unii dintre factorii care au influențat semnificativ indicatorii de performanță pentru băncile analizate. Modelele econometrice au arătat faptul că indicatorii de lichiditate și cei de solvabilitate au avut un impact notabil asupra indicatorilor de performanță precum marja veniturilor din dobânzi (MAB), marja activelor valorificate (MAV), rata rentabilității activelor (ROA), rata rentabilității financiare (ROE), rata rentabilității generale (RRG) și marja profitului (MP).

CAPITOLUL 3.

PROVOCĂRI ACTUALE ALE ANALIZEI RISCULUI ÎN BĂNCI

Într-o economie de piață, activitatea băncilor este supusă riscului și incertitudinii. În calitate lor de societăți comerciale, scopul activității băncilor este maximizarea profitului în condițiile minimizării riscurilor. Deoarece generarea profitului nu poate fi realizată fără riscuri, băncile trebuie să-și asume o anumită doză de risc, dar în limite controlabile.

Riscul bancar este o componentă principală a managementului bancar deoarece banca urmărește maximizarea profitului său și menținerea unui nivel de risc acceptabil (Bătrânca et al., 2016b; Găban, Rus & Fetița, 2017a). Prin intermediul sistemului de identificare, evaluare, analiză și control, managementul riscurilor bancare urmărește diminuarea influențelor negative a factorilor de risc în faza de planificare, precum și minimalizarea pierderilor în faza de execuție operațională a planului strategic asumat. În acest sens, managementul riscurilor se bazează pe două tipuri de legături. Prima legătură vizează strategia globală a băncii și tipurile de risc. Cea de-a doua legătură se stabilește între sfera comercială și cea financiară. Politica comercială a băncii are în vedere comparația produse bancare-clienții băncii actuali și viitori, iar politica financiară este rezultatul comparației dintre rentabilitate și risc (Iliescu, 2006: 53).

Rolul managementului în identificarea riscurilor financiare este descris de *Comitetul de la Basel pentru Supraveghere Bancară*. Potrivit Comitetului, toate nivelurile manageriale ale unei corporații care utilizează instrumente financiare noi trebuie să cunoască și să înțeleagă riscurile inerente, să adapteze sistemele interne de contabilitate pentru asigurarea unui control adecvat. Piața financiară se află în permanență sub imperiul unor factori subiectivi și obiectivi, fapt pentru care aceasta este foarte volatilă. Astfel, maximizarea profitului bancar implică o permanentă expunere la risc. Pentru obținerea profitului, instituțiile de credit își asumă riscuri specifice în *condiții de prudență*, considerând următorii factori (Nițu, 2000: 34): respectarea regulilor prudențiale impuse de BNR; profitul previzionat să justifice expunerea la risc; pierderile să nu deterioreze dramatic situația financiară anuală, acestea putând fi acoperite pe baza profitului sau provizioanelor; dimensionarea riscului pentru ca pierderea să fie considerată normală pentru activitatea băncii, iar imaginea băncii să nu fie deteriorată. Astfel, instituția de credit poate accepta doar expuneri la risc în măsura în care sunt profitabile, fără să-și asume riscuri individuale sau cumulate care nu pot fi măsurate sau ale căror consecințe ar putea prejudicia banca.

Pe parcursul acestui capitol am analizat factorii care influențează riscul în 22 de bănci din Europa, SUA, Canada și Brazilia. Am constatat faptul că performanța bancară își pune amprenta asupra riscurilor prin indicatori specifici: rata rentabilității activelor bancare, marja profitului operațional, rata rentabilității financiare și rata rentabilității generale. Fără îndoială că riscurile analizate reprezintă componente importante ale riscului sistemic. Acestea trebuie să fie în permanență monitorizate în vederea prevenirii intrării băncilor în insolvență, așa cum s-a întâmplat în SUA cu banca de investiții Lehman Brothers și alte peste 450 bănci locale în perioada 2008–2010.

Cercetarea empirică a evidențiat faptul că indicatorii de profitabilitate au influențat semnificativ riscul de dobândă, riscul de lichiditate, riscul operațional, riscul de piață și riscul de creditare prin atenuarea acestora. În cadrul cercetării întreprinse la cele 22 de bănci am constatat faptul că principala cauză care poate amplifica riscurile în bănci o reprezintă expunerea băncii. Prin urmare, este necesar ca băncile să își asigure protecția activelor la risc printr-o politică prudentă de plasamente pe piața de capital cu randamente ridicate și un risc minim.

CAPITOLUL 4.

RATINGUL DE SISTEM – MODALITATE DE PREVENIRE A RISCULUI DE FALIMENT

În literatura economică, conceptul de *rating* joacă un rol fundamental pentru companii în general și instituțiile de credit în particular deoarece acesta furnizează informații importante privind sănătatea acestora (Bae et al., 2013; Bătrâncea, Găban & Rus, 2015, 2016; Bătrâncea et al., 2015; Baghai, Servaes & Tamayo, 2014; Bedendo & Siming, 2020; Chi & Zhang, 2017; Gavalas & Syriopoulos, 2014; Găban, Rus & Fetița, 2017c; Han, Pagano & Shin, 2012; Kravets, 2009; Lu et al. 2012; Machauer & Weber, 1998; Weissova, Kollar & Siekelova, 2015). Numeroase studii au demonstrat faptul că un rating ridicat al băncii evidențiază echilibru financiar, performanță financiară solidă și capacitate de plată robustă.

Pe parcursul acestui capitol am analizat implicațiile performanței și riscurilor bancare asupra ratingului de sistem. Am analizat comparativ rezultatele obținute prin sistemele CAMELS (specific băncilor din SUA), CAAMPL (specific băncilor din România), PERLAS (specific cooperativelor de credit), PATROL (specific băncilor din Italia) și ORAP (specific băncilor din Franța). Am constatat faptul că în cazul sistemului de rating CAMELS sunt avantajate băncile americane (pentru care a fost de fapt creat), în timp ce sistemele de rating CAAMPL, PATROL și ORAP avantajează băncile europene. Ținând cont de aceste diferențe, am proiectat și realizat un sistem de rating compozit propriu, bazat pe notațiile agențiilor de rating și a scalei de valori 1–5 comună tuturor sistemelor de monitorizare utilizate (i.e., CAMELS, CAAMPL, PERLAS, PATROL, ORAP).

În urma aplicării acestui sistem compozit a avut loc o aplatizare a ratingurilor bancare și o apropiere a acestora atât față de media băncilor din Europa, cât și față de media ratingurilor din Statele Unite ale Americii, Canada și Brazilia.

Consider că un sistem multicriterial și multicultural precum cel propus în această teză de doctorat poate preveni din timp falimentul unei instituții bancare.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Criza financiară din anul 2008, criza datoriilor suverane din anul 2010 și recenta criză sanitară din anul 2020 sunt fenomene cu care s-a confruntat sau se confruntă în continuare lumea financiară și care au avut un impact puternic asupra vieții economice și sociale la nivel mondial. Globalizarea, integrarea europeană, liberalizarea piețelor de capital constituie procese ample care își pun amprenta atât asupra economiilor lumii, cât și a populației globului. Evoluția acestor fenomene mondiale arată faptul că trăim într-o lume globală cu dependențe și interdependențe permanente, generatoare de crize care se manifestă la nivelul societății, grupului sau la nivelul fiecărei persoane.

Consider că pe plan internațional s-ar impune realizarea unei armonizări între US GAAP (i.e., standardele americane de raportare financiară), IFRS și Directivele Europene pentru a se evita confuzii în rândul investitorilor privind averea acestora, dar și privind performanța sau viabilitatea activității bancare. În opinie personală, raportările pe baza bilanțului-listă, a contului de profit și pierdere și a fluxurilor de numerar trebuie fundamentate pe Standardele Internaționale de Raportare Financiară, care oferă un limbaj comun pentru toți investitorii din Europa, America de Nord și Sud, Asia etc.

În literatura de specialitate există o amplă dezbatere privind conceptele de profitabilitate și rentabilitate bancară. Consider că rentabilitatea bancară reprezintă capacitatea acesteia de a obține profit din toate activitățile ca urmare a utilizării eficiente a tuturor resurselor disponibile pe piață. În afaceri, profitul reprezintă excesul de venituri comparativ cu cheltuielile și reprezintă măsura performanței unei bănci. Mai mult, profitul net este considerat ca o măsură mai bună pentru performanța unei bănci comparativ cu profitul operațional. Pe lângă profitul net, marja netă a dobânzii și rentabilitatea capitalului angajat sunt doi indicatori importanți în evaluarea performanței băncii. De asemenea, performanța băncilor poate fi măsurată fie prin metode și tehnici calitative, fie cantitative. În plus, performanța băncilor poate fi măsurată în termeni de rentabilitate, creștere, eficiență, lichiditate și performanță a riscului de credit și solvabilitate.

Analizând performanța băncilor din Europa, am constatat faptul că acestea au fost afectate într-o mai mică măsură la nivelul veniturilor și rezultatelor intermediare ale profitului. În același timp, băncile din SUA și Canada (mai puțin cele din Brazilia) s-au confruntat cu pericole majore ca urmare a achiziționării unui volum mare de active toxice de pe piața de capital, care au diminuat

considerabil activele bancare. Un alt aspect constatat a fost faptul că băncile nord-americane au fost serios afectate de consecințele crizei, în timp ce băncile din Europa nu au avut dificultăți financiare majore ca urmare a aplicării unor politici de prudențialitate adecvate privind plasamentele pe piața de capital. Totuși am constatat existența unei similitudini între politicile băncilor la nivelul comisioanelor și dobânzilor. Astfel, băncile din aceste regiuni au practicat dobânzi mai mici la acordarea de credite concomitent cu creșterea semnificativă a comisioanelor de risc, comisioanelor de administrare a creditelor și altor comisioane (retragere de numerar, efectuarea de operațiuni financiare către alte bănci etc).

Pentru realizarea unui management adecvat al performanței băncile ar trebui să considere toate elementele care le pot periclita activitatea și care pot interveni negativ în atingerea obiectivelor urmărite prin strategiile adoptate. De asemenea, este necesară calcularea indicatorilor celor mai relevanți care să se pleze scopurilor urmărite și care să fie capabili să redea situația reală a performanței băncii la un moment dat. Condițiile macroeconomice actuale impun băncilor să răspundă corespunzător nevoilor clienților. Astfel, un management adecvat al performanței bancare trebuie să considere creșterea profitabilității acesteia, gestiunea corectă a riscurilor, creșterea nivelului de piață al băncii, menținerea nivelului de competitivitate la standardele impuse de situația actuală.

Deși experiențele recente au indicat faptul că unii factori interni manifestă o influență mai puternică asupra evoluția performanței și riscurilor bancare, consider că variabilele incluse în modelele de rating CAMELS, CAAMP, PERLAS, PATROL și ORAP sunt fundamentale în aprecierea profitabilității și monitorizarea riscurilor băncii. Mediul în care o bancă activează este complex, incluzând numeroși factori de natură diversă. Prin urmare, evaluarea factorilor externi este esențială prin prisma influenței lor asupra performanței bancare, dar și a succesului eventualelor strategii care pot fi adoptate de către fiecare bancă.

Prin urmare, rezultatele cercetării empirice privind monitorizarea cu ajutorul modelului propriu de rating compozit, bazate pe criterii financiare și non-financiare, au evidențiat o mai mare acuratețe în evaluarea stabilității financiare pentru fiecare bancă, indiferent de standardele internaționale de raportare pe care le aplică instituția de credit.

BIBLIOGRAFIE

CĂRȚI DE SPECIALITATE

1. Backer, M., Elgers, P.T., & Asebrook, R.J. (1988). *Financial accounting*. Orlando, Florida, SUA: Harcourt Brace Jovanovich.
2. Basno, C., & Dardac, N. (1996). *Operațiuni bancare*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
3. Bătrâncea, I., Trenca, A., Bejenaru, A., & Borlea, S.N. (2008). *Analiza performanțelor și riscurilor bancare*. Cluj-Napoca: Editura Risoprint.
4. Bernard, Y., & Colli, J.C. (1995). *Dicționar economic*. București: Editura Teora.
5. Bikker, J., & Bos, J.W.B. (2008). *Bank performance: A theoretical and empirical framework for the analysis of profitability, competition and efficiency*. Abingdon: Routledge.
6. Calle, E. (1999). *Banking risks – reducing uncertainty to improve bank performance*. Chicago, SUA: Fitzroy Derborn.
7. Camanho Cunha Ribeiro dos Santos Ponces, A.M. (1999). *Performance measurement and improvement in the management of bank branch networks using data envelopment analysis*. Operational Research and Systems, Warwick Business School, University of Warwick (teză de doctorat).
8. Cocriș, V., & Andrieș, A.M. (2010). *Managementul riscurilor și al performanțelor bancare*. București: Editura Wolters Kluwer.
9. Cocriș, V., & Chirleşan, D. (2007). *Managementul bancar și analiza de risc în activitatea de creditare*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.
10. Cocriș, V., & Ișau, V. (1995). *Economia afacerilor*. Iași: Editura Graphix.
11. Constantinescu, D. (2004). *Management bancar*. București: Editura Bren.
12. Coteanu, I., Mareș, L., Avram, L., Creța, Z., Gheorghe, C., Gherman, A., ..., & Tulbure, R. (1996). *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică. București: Editura Univers Enciclopedic.
13. Dardac, N., & Barbu, T. (2005). *Monedă, bănci și politici monetare*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
14. Dardac, N., & Moinescu, B. (2007). *Politici monetare și tehnici bancare: Note de curs*. București: Academia de Studii Economice de București, Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori.
15. Dedu, V. (2003). *Gestiune și audit bancar*. București: Editura Economică.
16. Freear, J. (1973). *Financial decision in business*. Londra: Highmarket.
17. Iliescu, C. (2006). *Managementul riscului*. Cluj-Napoca: Editura Dacia.
18. Jianu, I. (2007). *Evaluarea, prezentarea și analiza performanței întreprinderii: O abordare din prisma Standardelor Internaționale de Raportare Financiară*. București: CECCAR.
19. Koch, R. (2001). *Dicționar de finanțe*. București: Editura Teora.
20. Kuritzkes, A., & Schuermann, T. (2007). *What we know, don't know and can't know about bank risk: A view from the trenches*. Princeton University Press.
21. Manolescu, G. (1995). *Managementul financiar*. București: Editura Economică.
22. Marinescu, G. (2004). *Dicționarul limbii române*. București: Editura Academiei Române.
23. Mihai, I. (2003). *Tehnica și managementul operațiunilor bancare*. București: Editura Expert.
24. Mironiuc, M. (2009). *Analiză economico-financiară: Performanță, poziție financiară, risc*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.
25. Nițu, I. (2000). *Managementul riscului bancar*. București: Editura Expert.
26. Olteanu, A. (2003). *Management bancar*. București: Editura Economică.
27. Popescu, S. (1996). *Politica și strategia economico-financiară a firmelor*. București: Editura Luminalex.
28. Stănescu, C., Ișfănescu, A., & Băicuși, A. (1988). *Analiza economico-financiară a întreprinderilor*. București: Editura Economică.
29. Stancu, I. (1994). *Gestiune financiară*. București: Editura Economică.
30. Stoian, A., & Turlea, E. (2001). *Auditul financiar contabil*. București: Editura Economică.
31. Stoica, O. (1999). *Management bancar*. București: Editura Economică.

32. Trenca, I. (2003). *Metode și tehnici bancare*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință.
33. Trenca, I., & Benyovski, A. (2011). *Riscul portofoliului de credite bancare*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință.
34. Toma, M. (1994). *Finanțe și gestiune financiară*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
35. Van Greuning, H., & Brajovic Bratanovic, S. (2003). *Analiza și managementul riscului bancar*. București: Editura Irecson.
36. Van Greuning H., & Koen, M. (2001). *Standardele Internaționale de Contabilitate*. București: Editura Irecson.
37. Weil, R.L., Stickney, C.P., & Davidson, S. (1987). *Accounting: The language of business*. Sun Lakes, Arizona, SUA: Thomas Harton.

ARTICOLE DE SPECIALITATE

1. Abedin, T., & Dawan, M.M. (2016). A panel data analysis for evaluating the profitability of the banking sector in Bangladesh. *Asian Journal of Economics and Empirical Research*, 3(2): 163–171.
2. Acheampong, A., & Elshandidy, T. (2021). Does soft information determine credit risk? Text-based evidence from European banks. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*: 101303.
3. Adegbie, F.F., Asaolu, T.O., & Enyi, E.P. (2013). Distress resolution in Nigerian banking sector: The role of assets and liabilities management. *International Journal of Financial Research*, 4(3): 70–82.
4. Albertazzi, U., & Gambacorta, L. (2009). Bank profitability and the business cycle. *Journal of Financial Stability*, 5(4): 393–409.
5. Alshebmi, A.S., & Adam, M. (2020). Assessing the non-performing loans and their effect on banks profitability: Empirical evidence from the Saudi Arabia Banking Sector. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 11(8): 69–90.
6. Amatoa, J.D., & Furfineb, C.H. (2004). Are credit ratings procyclical? *Journal of Banking & Finance*, 28(11): 2641–2677.
7. Amenc, N., Goltz, F., & Schröder, D. (2009). Private bankers on private banking: Financial risks and asset/liability management. *The Journal of Wealth Management*, 12(3): 39–50.
8. Bae, K.-H., Purda, L., Welker, M., & Zhong, L. (2013). Credit rating initiation and accounting quality for emerging-market firms. *Journal of International Business Studies*, 44: 216–234.
9. Baghai, R.P., Servaes, H., & Tamayo, A. (2014). Have rating agencies become more conservative? Implications for capital structure and debt pricing. *Journal of Finance*, 69(5): 1961–2005.
10. Banca Centrală Europeană (2010). Beyond ROE – How to measure bank performance? *Appendix to the Report on EU Banking Structures*.
11. Barra, C., & Ruggerio, N. (2021). Do microeconomic and macroeconomic factors influence Italian bank credit risk in different local markets? Evidence from cooperative and non-cooperative banks. *Journal of Economics and Business*, 114: 105976.
12. Bats, J.V., & Houben, A.C.F.J. (2020). Bank-based versus market-based financing: Implications for systemic risk. *Journal of Banking & Finance*, 114: 105776.
13. Bawa, J.K., & Basu, S. (2020). Restructuring assets reform, 2013: Impact of operational ability, liquidity, bank capital, profitability and capital on bank credit risk. *IIMB Management Review*, 32(3): 267–279.
14. Bazih, J.H., & Vanwallenghem, D. (2021). Deriving value or risk? Determinants and the impact of emerging market banks' derivative usage. *Research in International Business and Finance*, 56: 101379.
15. Bedendo, M., & Siming, L. (2020). Bank financing and credit ratings. *Applied Economics Letters*, 27(12): 965–970.
16. Berger, A.N., & Bouwman, C.H.S. (2013). How does capital affect bank performance during financial crises? *Journal of Financial Economics*, 109(1): 146–176.
17. Berger, A.N., Hasan, I., & Zhou, M. (2010). The effects of focus versus diversification on bank performance:

- Evidence from Chinese banks. *Journal of Banking & Finance*, 34(7): 1417–1435.
18. Beutler, T., Bichsel, R., Bruhin, A., & Danton, J. (2020). The impact of interest rate risk on bank lending. *Journal of Banking & Finance*, 115: 105797.
 19. Bătrâncea I., Găban, L., & **Rus, I.** (2015). The evaluation of a group of banks rating in Romania. A comparative analysis. *Revista Economică*, Lucian Blaga University of Sibiu, Faculty of Economic Sciences, 67(2): 49–60.
 20. Bătrâncea, I., Găban, L., **Rus, I.**, & Mintean, P. (2015). Bank rating. A comparative analysis. *Analele Universității din Oradea, Seria Științe Economice*, 1(1): 867–872.
 21. Bătrâncea, I., Găban, L., & **Rus, I.** (2016). Modalities of banking ratings measurement. *Revista Economică*, Lucian Blaga University of Sibiu, Faculty of Economic Science, 68(4): 44–58.
 22. Bătrâncea, I., Găban, L., **Rus, I.**, & Mintean, P. (2016a). Methods of performance analysis in banks. *The Annals of the University of Oradea. Economic Sciences*, 25(1): 601–608.
 23. Bătrâncea, I., Găban, L., **Rus, I.**, & Mintean, P. (2016b). Aspects of risk measurement in Romanian banking system. *The Annals of the University of Oradea. Economic Sciences*, 24(2): 325–335.
 24. Boateng, K. (2018). Determinants of bank profitability: A comparative study of Indian and Ghanaian banks. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 5(5): 643–654.
 25. Bonin, J.P., Hasan, I., & Wachtel, P. (2005). Bank performance, efficiency and ownership in transition countries. *Journal of Banking & Finance*, 29(1): 31–53.
 26. Brownlees, C., Hans, C., & Nualart, E. (2021). Bank credit risk networks: Evidence from the Eurozone. *Journal of Monetary Economics*, 117: 585–599.
 27. Buchory, H.A. (2015). Banking profitability: How does the credit risk and operational efficiency effect? *Journal of Business and Management Sciences*, 3(4): 118–123.
 28. Burke, Q.L., Wieland, M.M. (2017). Value relevance of banks' cash flows from operations. *Advances in Accounting*, 39: 60–78.
 29. Casu, B., Clare, A., Sarkisyan, A., & Thomas, S. (2013). Securitization and bank performance. *Journal of Money, Credit and Banking*, 45(8): 1617–1658.
 30. Chernobai, A., Ozdagli, A., & Wang, J. (2021). Business complexity and risk management: Evidence from operational risk events in U.S. bank holding companies. *Journal of Monetary Economics*, 117: 418–440.
 31. Chi, G., & Zhang, Z. (2017). Multi criteria credit rating model for small enterprise using a nonparametric method. *Sustainability*, 9(10): 1834.
 32. Ciurlău, L. (2009). Modalități de cuantificare a performanței din sistemul bancar românesc. *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu, Seria Economie*, 3: 283–290.
 33. Correa, R., & Goldberg, L.S. (2021). Bank complexity, governance, and risk. *Journal of Banking & Finance*.
 34. Dal Borgo, M. (2020). Internal models for deposits: Effects on banks' capital and interest rate risk of assets. *Journal of Banking & Finance*: 105940.
 35. Daryakin, A.A., & Andriashina, S.G. (2015). Problems of evaluation and management of operational risks in banks. *Procedia Economics and Finance*, 24: 156–165.
 36. Davydov, D., Vähämaa, S., & Yasar, S. (2021). Bank liquidity creation and systemic risk. *Journal of Banking & Finance*, 123: 106031.
 37. Demir, E., & Ozturk Danisman, G. (2021). The impact of economic uncertainty and geopolitical risks on bank credit. *The North American Journal of Economics and Finance*, 57: 101444.
 38. Djebali, N., & Zaghdoudi, K. (2020). Threshold effects of liquidity risk and credit risk on bank stability in the MENA region. *Journal of Policy Modeling*, 42(5): 1049–1063.
 39. Duman, M., & Akin, A. (2017). Asset and liability management: Analysis on the dependence of assets and liabilities in Turkish banking sector. *Journal of Economics and Financial Analysis*, 1(2): 89–102.
 40. Ehalaiye, D., Tippett, M., & van Zijl, T. (2020). The impact of SFAS 157 on fair value accounting and future bank performance. *International Journal of Accounting and Information Management*, 28(4): 739–757.
 41. Elamer, A.A., Ntim, C.G., Abdou, H.A., & Pyke, C. (2020). Sharia supervisory boards, governance structures and

- operational risk disclosures: Evidence from Islamic banks in MENA countries. *Global Finance Journal*, 46: 100488.
42. Fahlenbrach, R., Prilmeier, R., & Stultz, R.M. (2012). This time is the same: Using bank performance in 1998 to explain bank performance during the recent financial crisis. *The Journal of Finance*, 67(6): 2139–2185.
 43. Fang, J., Lau, C.-K.M., Lu, Z., Tan, Y., & Zhang, H. (2019). Bank performance in China: A perspective from bank efficiency, risk-taking and market competition. *Pacific-Basin Finance Journal*, 56: 290–309.
 44. Faruk, M.O., & Alam, R. (2014). Asset liability management of a commercial bank – A study on prime bank limited. *International Journal of Information, Business and Management*, 6(1): 106–128.
 45. Fayman, A., & Ling, T. (2011). Prepayment risk and bank performance. *The Journal of Risk Finance*, 12(1): 26–40.
 46. Fernandes, G., dos Santos Mendes, L., & de Oliveira Leite, R. (2021). Cash holdings and profitability of banks in developed and emerging markets. *International Review of Economics & Finance*, 71: 880–895.
 47. Fuertes, A.-M., & Robles, M.-D. (2021). Bank credit risk events and peers' equity value. *International Review of Financial Analysis*, 75: 101668.
 48. Gao, Z., Li, W.J., & O'Hanlon, J. (2019). The informativeness of U.S. banks' statements of cash flows. *Journal of Accounting Literature*, 43: 1–18.
 49. Garel, A., Martín-Flores, J.M., & Petit-Romec, A. (2020). Stock market listing and the persistence of bank performance across crises. *Journal of Banking & Finance*, 118: 105885.
 50. Gavalas, D., & Syriopoulos, T. (2014). Bank credit risk management and rating migration analysis on the business cycle. *International Journal of Financial Studies*, 2: 122–143.
 51. Găban, L., **Rus, I.M.**, & Fetița, A. (2017a). An econometric approach of the banking risks – Case of Central and Est European countries. *Revista Economică*, Lucian Blaga University of Sibiu, Faculty of Economic Sciences, 69(2): 73–86.
 52. Găban, L., **Rus, I.M.**, Fetița, A., & Bechiș, L. (2017). Econometric models of banking performance. *The Annals of the University of Oradea. Economic Sciences*, 26(2): 190–201.
 53. Găban, L., **Rus, I.M.**, & Fetița, A. (2017b). Assets and liabilities management during the crisis – A study on banks in Romania. *The Annals of the University of Oradea. Economic Sciences*, 26(1): 335–347.
 54. Găban, L., **Rus, I.M.**, & Fetița, A. (2017c). A model of rating in Eastern European banks. *Revista Economică*, Lucian Blaga University of Sibiu, The Faculty of Economic Sciences, 69(3): 57–65.
 55. Gomez, M., Landier, A., Sraer, D., & Thesmar, D. (2020). Banks' exposure to interest rate risk and the transmission of monetary policy. *Journal of Monetary Economics*, 117: 543–570.
 56. Gowda, C.B.N., Anand, M.B., & Arun, K.D.C. (2013). Bank performance in India: A study based on Camel framework. *International Journal of Banking, Risk and Insurance*, 1(1): 24–35.
 57. Halili, A., Fenech, J.-P., & Contessi, S. (2021). Credit derivatives and bank systemic risk: Risk enhancing or reducing? *Finance Research Letters*.
 58. Haque, S. (2013). The performance analysis of private conventional banks: A case study of Bangladesh. *Journal of Business and Management*, 12(1): 19–25.
 59. Han, S.H., Pagano, M.S., & Shin, Y.S. (2012). Rating agency reputation, the global financial crisis, and the cost of debt. *Financial Management*, 41(4): 849–884.
 60. Han, J., Wang, W., & Wang, J. (2015). POT model for operational risk: Experience with the analysis of the data collected from Chinese commercial banks. *China Economic Review*, 36: 325–340.
 61. Husain, H.A.M. (2016). Usefulness of the cash flow statement for Bahraini banks' lending decisions. *Higher Education in the Twenty-first Century*, 2: 1–13.
 62. Hussanie, I., Bhat, S.J., & Khan, Z.A. (2017). A starting point for researchers to understand the relationship between liquidity and the profitability of banks. *Asian Journal of Research in Business Economics and Management*, 7(4): 56–65.
 63. Jasevičienė, F., Povilaitis, B., & Vidzbelytė, S. (2013). Commercial banks performance 2008–2012. *Business*,

- Management and Education*, 11(2): 189–208.
64. Jianu, I. (2006). Performanța – o noțiune care se caută pentru a se regăsi. Ambiguitate și claritate. *Contabilitatea, Expertiza și Auditul Afacerilor*, 5: 18–23.
 65. Lartey, T., James, G.A., & Danso, A. (2021). Interbank funding, bank risk exposure and performance in the UK: A three-stage network DEA approach. *International Review of Financial Analysis*, 75: 101753.
 66. Le, T.N.L., Nasir, M.A., & Huynh, T.L.D. (2020). Capital requirements and banks performance under Basel-III: A comparative analysis of Australian and British banks. *The Quarterly Review of Economics and Finance*.
 67. Lee, J.Y., & Kim, D. (2013). Bank performance and its determinants in Korea. *Japan and the World Economy*, 27: 83–94.
 68. Lileikiene, A. (2008). Analysis of chosen strategies of asset and liability management in commercial banks. *Inžinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 2: 32–39.
 69. Lin, X., & Zhang, Y. (2009). Bank ownership reform and bank performance in China. *Journal of Banking & Finance*, 33(1): 20–29.
 70. Kanas, A., Vasiliou, D., & Eriotis, N. (2012). Revisiting bank profitability: A semi-parametric approach. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 22: 990–1005.
 71. Killins, R.N., & Mollick, A.V. (2020). Performance of Canadian banks and oil price movements. *Performance of Canadian Banks and Oil Price Movements*, 54: 101258.
 72. Kosmidou, K., & Zopounidis, C. (2008). Generating interest rate scenarios for bank asset liability management. *Optimization Letters*, 2(2): 157–169.
 73. Kosmidou, K., & Zopounidis, C. (2004). Combining goal programming model with simulation analysis for bank asset liability management. *INFOR: Information Systems and Operational Research*, 42(3): 175–187.
 74. Kravets, T. (2009). Rating estimations of the enterprise: Problems and modeling. *Ekonomics/Economics*, 88: 83–89.
 75. Kumar, A. (2018). An empirical study – impact of liquidity on profitability in Navratna company of India. *International Journal of Management, IT & Engineering*, 8(7): 125–143.
 76. Kutum, I. (2017). The impact of credit risk on the profitability of banks listed on the Palestine exchange. *Research Journal of Finance and Accounting*, 8(8): 136–141.
 77. Lu, H.-M., Tsai, F.-T., Chen, H., Hung, M.-W., & Li, S.-H. (2012). Credit rating change modeling using news and financial ratios. *ACM Transactions on Management Information Systems*, 3(3): 1–30.
 78. Machauer, A., & Weber, M. (1998). Bank behavior based on internal credit ratings of borrowers. *Journal of Banking & Finance*, 22(10–11): 1355–1383.
 79. Marinelli, G., Nobili, A., & Palazzo, F. (2020). The multiple dimensions of bank complexity: Effects on credit risk-taking. *Journal of Banking & Finance*: 106039.
 80. Martín-Oliver, A., Ruano, S., & Salas-Fumás, V. (2020). How does bank competition affect credit risk? Evidence from loan-level data. *Economics Letters*, 196: 109524.
 81. Mirzaei, A. (2013). Bank performance during the financial crisis 2007–2010. *International Journal of Business and Economics*, 12(1): 27–44.
 82. Mohammad, S., Asutay, M., Dixon, R., & Platonova, E. (2020). Liquidity risk exposure and its determinants in the banking sector: A comparative analysis between Islamic, conventional and hybrid banks. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 66: 101196.
 83. Mohanty, S.K., Akhigbe, A., Basheikh, A., & Khan, H.R. (2019). The Dodd-Frank act and Basel III: market-based risk implications for global systemically important banks (G-SIBs). *Journal of Multinational Financial Management*, 47–48: 91–109.
 84. Morgan, D.P. (2002). Rating banks: Risk and uncertainty in an opaque industry. *American Economic Review*, 92(4): 874–888.
 85. Moufity, S., Clark, E., & Al-Najjar, B. (2021). The different dimensions of sustainability and bank performance: Evidence from the EU and the USA. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 43: 100381.

86. Munyambonera, E.F. (2013). Determinants of commercial bank profitability in Sub-Saharan Africa. *International Journal of Economics and Finance*, 5(9): 134–147.
87. Naaman, C., Magnan, M., Hammami, A., & Yao, L. (2021). Credit unions vs. commercial banks, who takes more risk? *Research in International Business and Finance*, 55: 101340.
88. Naushad, M., & Malik, S.A. (2015). Corporate governance and bank performance: A study of selected banks in GCC region. *Asian Social Science*, 11(9): 226–234.
89. Neifar, S., & Jarboui, A. (2018). Corporate governance and operational risk voluntary disclosure: Evidence from Islamic banks. *Research in International Business and Finance*, 46: 43–54.
90. Nguyen, D.D. (2020). The impact of methods of presenting cash flow statement on loan decision: Evidence from Vietnam. *Journal of Asian Finance Economics and Business*, 7(8): 87–94.
91. Nguyen, D.D., & Nguyen, A.H. (2020). The impact of cash flow statement on lending decision of commercial banks: Evidence from Vietnam. *Journal of Asian Finance Economics and Business*, 7(6): 85–93.
92. Nguyen, D.T.T., Diaz-Rainey, I., Roberts, H., & Le, M. (2021). Loans from my neighbours: East Asian commercial banks, financial integration, and bank default risk. *International Review of Financial Analysis*, 74: 101659.
93. Nireesh, J. (2012). Capital structure and profitability in Srilankan banks. *Global Journal of Management and Business Research*, 12(13): 67–74.
94. Ozdemir, N. (2016). Implications of the dual banking system in the US. *Atlantic Economic Journal*, 44: 91–103.
95. Ozturk Danisman, G., & Demirel, P. (2019). Bank risk-taking in developed countries: The influence of market power and bank regulations. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 59: 202–217.
96. Ozyildirim, C., & Ozdincer, B. (2011). The strategic implications of asset and liability allocation in the Turkish banking industry. *Emerging Markets Finance and Trade*, 47(1): 101–112.
97. Palea, V., & Scagnelli, S.D. (2017). Earnings reported under IFRS improve the prediction of future cash flows? Evidence from European banks. *Australian Accounting Review*, 27(2): 129–145.
98. Park, K.H., & Weber, W.L. (2006). A note on efficiency and productivity growth in the Korean banking industry, 1992–2002. *Journal of Banking & Finance*, 39(8): 2371–2386.
99. Peresetsky, A.A., & Karminsky, A.M. (2011). Models for Moody’s bank ratings. *Munich Personal RePEc Archive Paper No. 34864*.
100. Perić, Š.B., Rimac Smiljanić, A., & Aljinović, Z. (2018). Credit risk of subsidiaries of foreign banks in CEE countries: Impacts of the parent bank and home country economic environment. *The North American Journal of Economics and Finance*, 46: 49–69.
101. Plakandaras, V., Gogas, P., Papadimitrou, T., Doumpa, E., & Stefanidou, M. (2020). Forecasting credit rating of EU banks. *International Journal of Financial Studies*, 8: 49.
102. Rathi, S., Mohapatra, S., & Sahay, A. (2021). Central bank gold reserves and sovereign credit risk. *Finance Research Letters*: 102127.
103. Roulet, C. (2018). Effects of capital and liquidity regulations on European bank lending. *Journal of Economics and Business*, 95: 26–46.
104. Ryu, D., & Yu, J. (2021). Nonlinear effect of subordinated debt changes on bank performance. *Finance Research Letters*, 38: 101496.
105. Salvador, C. (2017). Effect of signals of bank ratings on stock returns before and during the financial crisis. *The Spanish Review of Financial Economics*, 15(1): 1–11.
106. Samad, A. (2015). Determinants of bank profitability: Empirical evidence from Bangladesh commercial banks. *International Journal of Financial Research*, 6(3): 173–179.
107. Sasaki, T., & Suzuki, K. (2019). Bank health and cash holdings: Evidence from a bank-centered financial market. *Pacific-Basin Finance Journal*, 57: 101195.
108. Shikimi, M. (2019). Bank relationships and corporate cash holdings. *Pacific-Basin Finance Journal*, 57: 101185.
109. Si, D.-K., Li, X.-L., & Huang, S. (2021). Financial deregulation and operational risks of energy enterprise: The shock of liberalization of bank lending rate in China. *Energy Economics*, 93: 105047.

110. Simoens, M., & Vander Vennet, R. (2021). Bank performance in Europe and the US: A divergence in market-to-book ratios. *Finance Research Letters*, 40: 101672.
111. Singh, A. (2014). Asset liability management in Indian commercial banks. *International Journal of Applied Financial Management Perspectives*, 3(1): 858–862.
112. Smaoui, H., Mimouni, K., Miniaoui, H., & Temimi, A. (2020). Funding liquidity risk and banks' risk-taking: Evidence from Islamic and conventional banks. *Pacific-Basin Finance Journal*, 64: 101436.
113. Staikouras, C.K., & Wood, G.E. (2004). The determinants of European bank profitability. *International Business & Economics Research Journal*, 3(6).
114. Standard & Poor's (2011). Banks: rating methodology. *Standard & Poor's*.
115. Stoica, O., & Căpraru, B. (2009). Lessons regarding bank failures. An overview. *Analele Științifice ale Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași*, 56: 157–165.
116. Taani, K. (2013). Capital structure effects on banking performance: A case study of Jordan. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*, 1(5): 227–233.
117. Tektas, A., Ozkan-Gunay, E.N., & Gunay, G. (2005). Asset and liability management in financial crisis. *The Journal of Risk Finance*, 6(2): 135–149.
118. Weissova, I., Kollar, B., & Siekelova, A. (2015). Rating as a useful tool for credit measurement. *Procedia Economics and Finance*, 26: 278–285.
119. Whited, T.M., Wu, Y., & Xiao, K. (2021). Low interest rates and risk incentives for banks with market power. *Journal of Monetary Economics*.
120. Wu, J., Guo, M., Chen, M., & Jeon, B.N. (2019). Market power and risk-taking of banks: Some semiparametric evidence from emerging economies. *Emerging Markets Review*, 41: 100630.
121. Trenea, I., & Coroiu, I. (2006). Supravegherea prudențială în sistemul bancar: Pregătiri în vederea adoptării acordului Basel II. *Finanțe-provocările viitorului*, 5(5): 49–63.
122. Wójcika, A. (2012). Calibration of a credit rating scale for Polish companies. *Operations Research & Decisions*, 22(3): 63–73.
123. Xu, C., Zheng, C., Wang, D., Ji, J., & Wang, N. (2019). Double correlation model for operational risk: Evidence from Chinese commercial banks. *Physica A: Statistical Mechanics and Its Applications*, 516: 327–339.
124. Zhang, X., Fu, Q., Lu, L., Wang, Q., & Zhang, S. (2021). Bank liquidity creation, network contagion and systemic risk: Evidence from Chinese listed banks. *Journal of Financial Stability*, 53: 100844.
125. Zhang, J., He, L., & An, Y. (2020). Measuring banks' liquidity risk: An option-pricing approach. *Journal of Banking & Finance*, 111: 105703.
126. Zheng, C., Cheung, A., & Cronje, T. (2019). The moderating role of capital on the relationship between bank liquidity creation and failure risk. *Journal of Banking & Finance*, 108: 105651.

LEGIslație

1. Circulara nr.47 a B.N.R./18.12.2004 privind modificarea și completarea Planului de conturi pentru societățile bancare și a normelor metodologice de utilizare a acestuia, aprobate prin Ordinul ministrului de stat, ministrului finanțelor și al guvernatorului Băncii Naționale nr.1418/344/1997, cu modificările și completările ulterioare, publicată în M. Of. nr. 964/28.12.2002.
2. Legea nr.57/22.12.2003 privind Codul Fiscal, publicată în M. Of. nr.92/23.12.2003, art. 26.
3. Legea nr.58/5.03.1998 privind activitatea bancară, publicată în M. Of. nr.78/24.01.2005, art. 60.
4. OMFP nr.263/5.02.2004, privind modificarea și completarea unor reglementări contabile aplicabile instituțiilor de credit publicat în M. Of., Partea I nr.163/25.02.2004.
5. OMFP nr.1982/8.10.2001, pentru aprobarea Reglementările contabile armonizate cu Directiva Comunităților Economice Europene nr.86/635/CEE și cu Standardele Internaționale de Contabilitate aplicabile instituțiilor de credit, publicat în M. Of. nr.694/1.11.2001.

6. OBN nr.5/8.10.2001, pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva Comunităților Economice Europene nr.86/635/CEE și cu Standardele Internaționale de Contabilitate aplicabile Instituțiilor de credit, publicat în M. Of. nr.694/1.11.2001.
7. Ordinul BNR nr.9/2010 privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară de către instituțiile de credit, ca bază a contabilității și pentru întocmirea de situații financiare anuale individuale, începând cu exercițiul financiar al anului 2012, publicat în M. Of. nr.535/30.07.2010.
8. Ordinul B.N.R. nr.344/1.08.1997 privind aprobarea Planului de conturi pentru societățile bancare și a normelor metodologice de utilizare a acestuia publicat în M. Of., Partea I nr.189/8.08.1997.
9. Ordinul nr.13/19.12.2008 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, aplicabile instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebankare și Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, publicat în M. Of nr.879/24.12.2008.
10. Regulamentul nr. 5 din 18/02/2008 al Băncii Naționale a României, privind riscul operațional, art.2(1), lit. c.
11. Regulamentul nr.6/2002 al Băncii Naționale a României privind regimul rezervelor minime obligatorii, publicat în M. Of. nr.566/01.08.2002.
12. Regulamentul Băncii Naționale a României nr.18/17.09. 2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora.

SURSE INTERNET

1. <https://www.alphabank.ro/>
2. <https://www.bankofamerica.com/>
3. <https://www.bancatransilvania.ro/>
4. <https://www.bcr.ro/en/individuals>
5. <https://group.bnpparibas/en/>
6. <https://www.bmo.com/>
7. <https://www.bw-bank.de/de/home.html>
8. <https://www.cobank.com/>
9. <https://www.ecb.europa.eu/ecb/html/index.ro.html>
10. <https://www.efginternational.com/>
11. <https://ec.europa.eu/eurostat>
12. <https://www.eximbank.ro/>
13. <https://www.goldmansachs.com/>
14. <https://www.ing.com/Home.htm>
15. <https://group.intesasanpaolo.com/en/>
16. <https://www.itau.com/>
17. <https://www.jpmorganchase.com/>
18. <https://www.kh.hu/web/eng>
19. <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais>
20. <https://www.northerntrust.com/united-states/home>
21. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
22. <https://www.patriabank.ro/>
23. <https://www.rbinternational.com/de/startseite.html>
24. <https://www.santander.com/en/home>
25. <https://www.ubibanca.com/it/>
26. https://www.unicredit.it/en/about_us.html